

Til
Fiskeridirektoratet
postmottak@fiskeridir.no

Vår dato: 30.03.21
Deres dato: 21.01.2020
Vår referanse:
Deres referanse: 20/7439

Høringssvar - forslag til endringer i akvakulturregelverket

Sjømat Norge viser til Fiskeridirektoratets høringsbrev av 21. desember 2020, der direktoratet sendte på høring forslag om

- utvidelse av virkeområdet til akvakulturdriftsforskriften (vare- og tjenesteprodusenter),
- nye krav for å hindre, oppdage og begrense rømming,
- endring av krav ved bruk og utslipp av legemidler,
- endring i forskrift om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven og
- tilpasninger for havbruk til havs.

Sjømat Norge er generelt positiv til at Fiskeridirektoratet har tatt initiativ til å samle, innlemme og presisere også vare- og tjenesteprodusentenes ansvar i forbindelse med gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til driften av akvakulturanlegg, gjennom nye bestemmelser i «Driftsforskriften». Herunder konkretisering av krav og plikter knyttet til rømming og ytterligere krav til gjennomføring og overvåking av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming. Med tanke på den utviklingen vi ser innenfor havbruksnæringen, er vi også positive til at det foreslås tilpasninger for havbruk til havs.

Sjømat Norge slutter seg til at det er hensiktsmessig å samle alle krav og plikter som stilles til brønnbåt (vare- og tjenesteprodusenter) og innehaver av akvakulturtillatelse, og som er knyttet til bruk og utslipp av legemidler, i samme forskrift. Samtidig vil Sjømat Norge påpeke at flere av endringene som ellers foreslås, vil bidra til å gjøre både regelverket betydelig mer komplisert og uklart og etterlevelsen vanskeligere. Det bidrar ikke til økt forutsigbarhet - snarere tvert imot. Dette er betenkelig i en situasjon der Fiskeriministeren har funnet det nødvendig å sette ned et eget utvalg for å se på hvordan regelverket for havbruksnæringen kan forenkles.

Oppsummering av hovedpunkter i høringssvaret

- Sjømat Norge er sterkt kritisk til at høringsnotatet ikke angir hvilken uakseptabel risiko for miljøet som Fiskeridirektoratet ønsker skal reduseres med de foreslåtte endringer og at det i høringsnotatet ikke finnes vurderinger av om de foreslåtte tiltak er forholdsmessige i forhold til den ønskede/forventede effekt av påleggene.
- Sjømat Norge støtter forslaget om å utvide det personelle virkeområdet i akvakulturdriftsforskriften slik at det på visse områder også vil gjelde vare- og tjenesteprodusenter til akvakulturnæringen som gjennomfører visse aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg. Det er samtidig behov for noen avklaringer omkring dette i forskriften, herunder av hvilke vare- og tjenesteleverandører som vil omfattes.

- Sjømat Norge går imot forslagene til endringer av § 15, men støtter at §§ 15a og 15b oppheves.
- Sjømat Norge støtter forslaget om at også vare- og tjenesteleverandører skal omfattes av kravet om å ha en oppdatert beredskapsplan. Foreslåtte endringer i § 7 må imidlertid omhandle beredskapstiltak og ikke alle risikoreduserende tiltak.
- Sjømat Norge støtter i all hovedsak forslaget til ny § 37.a, om krav ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming. Vi mener imidlertid at det er nødvendig at kravet i § 37a, første ledd c) omformuleres slik at det tydelig framgår at bestemmelsen ikke skal forstås som et krav om at innehaver alltid må være til stede med eget personell. Høringsnotatet oppfattes å være klart på dette punktet, og denne klargjøringen må synliggjøres i bestemmelsen, slik at det ikke kan sås tvil om hva bestemmelsen er ment å innebære i praksis.
- Sjømat Norge støtter ikke forslaget om forbud mot sleping av produksjonsenheter med fisk dersom forbudet også vil omfatte flytting internt i en lokalitet. Dette gjøres i forbindelse med enkelte arbeidsoperasjoner, uten at vi er kjent med at det er registrert rømmingstilfeller spesielt knyttet til dette.
- Sjømat Norge er enig med Fiskeridirektoratet i at det er nødvendig og formålstjenlig å sikre kjent nøyaktighet for antall fisk i produksjonsenhet. Ut fra dagens tilgjengelige teknologi og driftspraksis framstår dessverre det foreslåtte kravet til nøyaktighet på produksjonsenhetsnivå som urealistisk og ikke etterlevbart i praksis. Sjømat Norge foreslår i stedet flere andre konkrete tiltak for kunnskapsutvikling som vi mener samlet vil være en bedre tilnærming for å sikre høyere fokus, høyere nøyaktighet og dermed redusert usikkerhet omkring antallet fisk i den enkelte produksjonsenheten. Det er nødvendig med en tett dialog med Fiskeridirektoratet på dette punktet.
- Sjømat Norge er positiv til at meldeplikten for rømming utvides til også å gjelde vare- og tjenesteleverandører i akvakulturnæringen.
- Sjømat Norge støtter foreslåtte bestemmelser knyttet til tilpasninger for havbruk til havs

Generelle kommentarer til høringen og forslagene

Sjømat Norge slutter seg til at det er hensiktsmessig å samle alle krav og plikter som stilles til brønnbåt (vare- og tjenesteprodusenter) og innehaver av akvakulturtillatelse, og som er knyttet til bruk og utslipp av legemidler, i samme forskrift.

Høringsnotatet angir ikke hvilken uakseptabel risiko for miljøet som Fiskeridirektoratet ønsker skal reduseres med de foreslåtte endringer, og i høringsnotatet finnes ingen vurderinger av om de foreslåtte tiltak er forholdsmessige i forhold til den ønskede/forventede effekt av påleggene. Som angitt nedenfor, er det et underliggende krav til forvaltningen om at vedtak om tiltak for å håndtere risiko må baseres etter hvordan "faktisk risikonivå" er i forhold til *gjeldende akseptable risikonivå* fastsatt på politisk nivå. Sjømat Norge er fullt klar over at *gjeldende akseptable risikonivå* sjelden er uttrykt kvantitativt med numeriske termer, men det er like fullt en forutsetning for fastsettelse av tiltak at tiltakenes legitimitet må vurderes mot *gjeldende akseptable risikonivå*. Dette gjelder uavhengig av formuleringen "*Bestemmelsene i §§ 10 og 12 inneholder den rettslige standarden "miljømessig forsvarlig", hvor innholdet endrer seg i takt med faglig utvikling og kunnskap.*" (vår utheving).

Nærmere om forarbeidene til § 10 i akvakulturloven.

I Ot.prp.nr. 61 (2004-2005), på side 64-65, merknader til § 10, uttales følgende som indikerer hvilket nivå akseptabel risiko ligger på (våre uthevelser i sitatet):

«Formålet med bestemmelsen er å sikre at akvakultur utøves på en miljømessig forsvarlig måte. Første ledd bestemmer at akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte. **Plikten medfører at akvakultur skal drives slik at produksjonen ikke på noe tidspunkt fører til vesentlige negative effekter på miljøet.**

Bestemmelsen angir en rettslig standard og er en generell materiell bestemmelse som gir adgang til å gi bestemmelser for å sikre en miljømessig forsvarlig produksjon, samt gripe inn mot ethvert tilfelle hvor produksjonen ikke er miljømessig forsvarlig. Øvrige bestemmelser i kapittel III, Miljøhensyn kan således anses som spesialregler med krav for miljømessig forsvarlig drift.

Med miljømessig forsvarlig drift menes at driften skal være forsvarlig både i forhold til forurensing og økologiske effekter, herunder biologisk mangfold.

Bestemmelsen medfører at alle aktiviteter som har betydning for miljø skal foregå på en forsvarlig måte i alle faser av produksjonen. Dette setter krav til utførelsen av daglige gjøremål, rutiner og interne systemer. Bestemmelsen omfatter så vel tekniske innretninger som at visse oppgaver må utføres eller kontrolleres av kompetente fagpersoner, og etter bestemte prosedyrer. Selv om det ikke er fastsatt spesielle regler om bestemte forhold, plikter den som driver akvakultur å sikre at driften i alle faser er miljømessig forsvarlig.

Akvakultur vil etter sin art ha innvirkning på miljøet. Tillatelse til akvakultur innebærer at myndighetene aksepterer en viss påvirkning på det omkringliggende miljø.

Kravet til forsvarlighet setter grensen for akseptert påvirkning ved skadelige konsekvenser.

Sannsynligheten for at skade kan oppstå og størrelsen på eventuell skade må vurderes. Skader i forhold til sentrale miljømål vil for eksempel ikke tillates. Hva som anses som forsvarlig vil kunne endres over tid i takt med økende kunnskap og teknologisk utvikling. Vurderingen vil bero på et bredt faglig skjønn som omfatter blant annet kunnskap om arten og det lokale økosystem. **Vurderingen skal også omfatte en avveining mellom hensynet til næringsutvikling og andre samfunnshensyn.**

Bestemmelsen er rettet mot den ansvarlige for akvakulturproduksjonen, og er et pålegg om at alle sider ved virksomheten skal være miljømessig forsvarlig. Ved at det i § 6 henvises til at etablering av akvakultur kun kan skje dersom dette er miljømessig forsvarlig vil § 10 også gi en anvisning på sentrale miljømessige vurderinger som myndighetene må legge til grunn ved behandling av søknader om akvakultur. Forsvarlighetsvurderingen er den samme etter de to bestemmelser. Det vises her til omtale i merknadene til § 6.

Bestemmelsens annet ledd gir departementet kompetanse til å gi pålegg ved enkeltvedtak for å sikre miljømessig forsvarlig aktivitet.

Bestemmelsen videre gir departementet kompetanse til å gi forskrifter for å sikre miljømessig forsvarlig etablering, drift og avvikling av akvakultur, herunder forby utsett av fremmede organismer. I praksis vil fastsetting av slike forskrifter gi de sentrale elementene i miljønormen i første ledd et nærmere definert innhold.

I medhold av bestemmelsen kan det for eksempel settes krav til beredskapsplaner, tiltak mot og melding av rømming, propellbeskyttelse på fartøyer m.v."

Av ovenstående fremgår det at **akseptabelt risikonivå** ligger et sted mellom at "produksjonen ikke på noe tidspunkt fører til **vesentlige negative effekter på miljøet**" og "**at myndighetene aksepterer en viss påvirkning på det omkringliggende miljø**". Det siste fremkommer også ved at alle lokaliteter har en rett til utslipp (utslippstillatelser) til miljøet dvs rett til akseptabel forurensning.

Generelle innsigelser mot forslaget til endringer av krav ved bruk og utslipp av legemidler

Fiskeridirektoratet begrunner sine forslag til endringer av akvakulturforskriften på basis av en "indre logikk" om sammenhengen mellom det forhold at akvakulturloven lovfester at miljøhensyn skal ivaretas og at akvakultur skal drives på "en miljømessige forsvarlig måte". Videre heter det i høringsnotatet at "*Bestemmelsene i §§ 10 og 12 inneholder den rettslige standarden "miljømessig forsvarlig", hvor innholdet endrer seg i takt med faglig utvikling og kunnskap.*" (vår utheving)

I høringsbrevet er det ingen referanser til rammene som er satt i relevant regelverk som følger av EØS-avtalen. Det er ingen referanser til at tiltak i form av pålegg eller forbud knyttet til rømming eller utslipp, skal være proporsjonale. Det synes ikke å være gjennomført noen vurderinger i forhold til dette eller om det finnes gjeldende offentlige bestemmelser som er relevante, eller mer relevante, for formålet med endringsforslagene. Det framgår heller ikke av høringsnotatet at det er gjort kvantitative konsekvensvurderinger av forslagene.

EU-Kommisjonens rettsakter som gjennomføres i norsk rett etter inkorporering i EØS-avtalens vedlegg, bygger på at krav rettet mot aktører i verdikjedene for matproduksjon, skal baseres på å sikre et politisk besluttet beskyttelsesnivå (dvs akseptabel risiko) i forhold til miljø, dyrehelse, folkehelse og/eller plantehelse. Alle krav/tiltak som stilles/iverksettes skal baseres på risikoanalyse hvori inngår en vitenskapelig risikoberegning. Hensikten med dette er å fastslå om en virksomhet eller et produkt representerer en risiko utover det politisk fastsatte akseptable nivå. I så fall er det legitimt å fastsette tiltak med formål og redusere risiko, men disse må være forholdsmessige vurdert opp mot "beskyttende effekt" og konsekvenser (kost/nytte). Dette prinsippet gjelder også for rent nasjonalt regelverk (jfr bl.a. matloven og forurensningsloven). Det skal bemerkes at EUs lovverk som regulerer utslipp fra virksomheter til miljøet, er omfattet av EØS-avtalen. Det er grunn til å understreke at tiltak i prinsippet skal utledes på basis av akseptabelt risikonivå og ikke omvendt, dvs at et politisk fattet beskyttelsesnivå ikke automatisk kan utledes av summen av tiltak fastsatt i gjeldende regelverk over tid (jfr. bl.a. SPS-avtalen der prinsippet ble innført og senere applisert i bl.a. EUs lovverk).

På denne bakgrunn, er det vanskelig å se for seg at kravet om "*miljømessig forsvarlig*" har en annen betydning enn *miljømessig akseptabelt* dvs at produksjon og/eller produkt ikke skal representere en risiko utover det politisk bestemte akseptable risikonivå. Nye innskjerpede, strengere og /eller mer omfattende krav gitt i forskrift, må baseres på gjennomført relevant risikoanalyse herunder vitenskapelig risikoberegning som viser at gjeldende krav ikke er tilstrekkelige. Det er også grunn til å understreke at krav til pliktsubjekter som følger av tilsynsmyndighetenes krav til kontroll, også er en del av konsekvensene av risikohåndtering og at totalen av byrder må med i vurderingen av om nye tiltak/krav oppfyller kravet om proporsjonalitet.

Sjømat Norge slutter seg til beskrivelsen i høringsbrevet om at innholdet i hva som er akseptabel virksomhet (forsvarlig) vil endre seg "i takt med faglig utvikling og kunnskap", men en konsekvens av dette kan enten være at forskriftsfastsatte krav må lempes på, oppheves eller skjerpes. Alle alternativer må baseres på risikoanalyse og vurderes i forhold til gjeldende akseptabelt risikonivå, og tiltakene må vurderes i forhold til effekt og til konsekvenser for pliktsubjektene.

Kommentarer til høringsnotatets referanser til føre-var-prinsippet

Det refereres til føre-var-prinsippet tre ganger i høringsnotatet:

På side 8:

"Detaljkravene knyttet til rekefelt og gytefelt ble innført som utslag av den tids kunnskap om miljøeffektene ved utslipp av legemidler mot lakselus i akvakulturanlegg, og med henvisning til en føre-var-tilnærming. **Departementet påpekte i høringsbrev av 1. oktober 2016 at dersom kunnskap som genereres i årene etterpå tilsier at de innførte tiltakene er overflødige, er det departementets intensjon å oppheve disse, eventuelt innføre andre tiltak, for å tilpasse risikohåndteringen i samsvar med ny kunnskap.**" (vår utheving)

På side 28:

"Bestemmelsene i §§ 15a og 15b ble innført som utslag av den tids kunnskap om miljøeffektene ved utslipp av legemidler mot lakselus i akvakulturanlegg, og med henvisning til en føre-var-tilnærming. Departementet påpekte i høringsbrevene av 1. oktober 2016 og 1. oktober 2018 at dersom kunnskap som genereres i årene etterpå, tilsier at de innførte tiltakene er overflødige, er det departementets intensjon å oppheve disse, eventuelt innføre andre tiltak, for å tilpasse risikohåndteringen i samsvar med ny kunnskap."

På side 37:

"Kunnskapsgrunnet for spredning og skadeeffekt av legemidler **er per i dag ikke fullstendig**. For å sikre at legemiddel brukes med særlig aktsomhet, skal føre-var-prinsippet ligge til grunn der virksomheten mangler tilstrekkelige kunnskaper om virkningene av et utslipp. Det følger også av naturmangfoldloven § 9. Det legges videre til grunn at tømning av badebehandlingsvann med legemidler ikke er i strid med Oslo-Paris-konvensjonen (OSPAR)."

I veilederen til naturmangfoldloven (KLD, mars 2016) angis det at "hvis det er **stor sannsynlighet for vesentlig skade**, vil føre-var-prinsippet medføre at man legger til grunn at et inngrep vil skade naturmangfold, selv om det ikke kan konstateres sannsynlighetsovervekt."

I veilederen til naturmangfoldloven heter det videre at:

"Føre-var-prinsippet får ikke anvendelse i alle saker. Det er ikke et prinsipp som skal legges til grunn "for sikkerhets skyld". To forutsetninger må være til stede for at prinsippet skal få anvendelse:

- Det foreligger ikke tilstrekkelig kunnskap om naturmangfold og/eller virkningene på naturmangfold
- Det skal tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet"

I hvilken grad de foreliggende forslag er i samsvar med EØS-avtalens bestemmelser, må bl.a. vurderes i forhold til Communication from the commission on the precautionary principle.

Derfra er hentet følgende:

Where action is deemed necessary, measures based on the precautionary principle should be, inter alia:

- proportional to the chosen level of protection,
- non-discriminatory in their application,
- consistent with similar measures already taken,
- based on an examination of the potential benefits and costs of action or lack of action (including, where appropriate and feasible, an economic cost/benefit analysis),
- **subject to review, in the light of new scientific data**, and
- capable of assigning responsibility for producing the scientific evidence necessary for a more comprehensive risk assessment.

Subject to review in the light of new scientific data, means measures based on the precautionary principle should be maintained so long as scientific information is incomplete or inconclusive, and the

risk is still considered too high to be imposed on society, in view of chosen level of protection. Measures should be periodically reviewed in the light of scientific progress, **and amended as necessary**.

Basert på ovenstående, og at det i høringsnotatet ikke er presentert ny kunnskap som tilsier at det foreligger ny kunnskap som gir fortsatt grunn til å hevde at det foreligger **stor sannsynlighet for vesentlig skade** på miljøet som følge av utslipp av rester av legemidler, kan ikke endringsforslagene forsvares med en henvisning til før-var-prinsippet. Begrunnelsen som er gitt i avsnittet på side 37 i høringsnotatet (se over), kan heller ikke sies å være gyldig i forhold til de krav som er gitt for at tiltak i forhold til risiko, kan baseres på føre-var-prinsippet.

I høringsnotatet er det ingenting som tyder på at Fiskeridirektoratet har vurdert om det finnes annet regelverk som må sees i sammenheng med de foreliggende forslag. I EØS-avtalens vedlegg er det inkorporert flere rettsakter som gjelder godkjenning og krav til godkjenning av legemidler til dyr. Siden *REGULATION (EU) 2019/6 on veterinary medicinal products and repealing Directive 2001/82/EC* er i ferd med å bli implementert i norsk rett, er det grunn til å vurdere hvorvidt de foreslåtte forskriftsendringer er i samsvar med nevnte forordning.

Fra forordningen er hentet følgende:

Preambel 5

This Regulation aims to reduce the administrative burden, enhance the internal market and increase the availability of veterinary medicinal products, while guaranteeing the highest level of public and animal health and environmental protection.

Preambel 22

Where a Member State, the Commission or the marketing authorisation holder considers that there are reasons to believe that a veterinary medicinal product could present a potential serious risk to human or animal health or to the environment, a scientific evaluation of the product should be undertaken at Union level, leading to a single decision on the area of disagreement, binding on the relevant Member States, and taken on the basis of an overall benefit-risk assessment.

Preambel 51

The majority of the veterinary medicinal products on the market have been authorised under national procedures. The lack of harmonisation of summary of product characteristics for veterinary medicinal products authorised nationally in more than one Member State creates additional and unnecessary barriers for the circulation of veterinary medicinal products within the Union. It is necessary to harmonise those summaries of product characteristics at least in regard to dosage, uses and warnings of the veterinary medicinal products.

Definisjoner:

'potential serious risk to human or animal health or to the environment' means a situation where there is a significantly high probability that a serious hazard resulting from the use of a veterinary medicinal product will affect human or animal health or the environment.

Av sitatene ovenfor fremgår det at formålet med forordningen er å ivareta et velfungerende marked for veterinærpreparater i EØS og forutsetningen for godkjenningen er at det er dokumentert at bruken av produktene ivaretar "the highest level of public and animal health **and environmental protection**". Myndighetene i det enkelte land i EØS kan ikke begrense bruken av godkjente legemidler med mindre det kan dokumenteres at bruken representerer 'potential serious risk to human or animal health or to the environment'. I så fall må dokumentasjon om dette oversendes sentrale myndigheter på EU-nivå

for vurderinger. Det er kompetent myndighet i det enkelte land som er ansvarlig for dette, og i Norge er det Legemiddelverket og ikke Fiskeridirektoratet. Hjemmelen for gjennomføringen av forordningen i Norge er ikke akvakulturloven.

Sjømat Norge vil på basis av dette peke på at nasjonale bestemmelser som begrenser bruken av slike godkjente veterinære legemidler, uten at det foreligger faktisk dokumentasjon på at bruk i samsvar med preparatomtalen, representerer *potential serious risk to human or animal health or to the environment*, vil være i strid med EØS-avtalen fordi det vil begrense markedstilgangen på veterinære preparater godkjent for EØS. Det er verd å understreke at slike preparater ikke er godkjent med mindre myndighetene har konkludert med at forskriftsmessig bruk av preparatene ikke representerer noen uakseptabel risiko for det ytre miljø. På denne basis vil det heller ikke være hjemmel til å anvende en "føre-var-tilnærming" for å iverksette tiltak rettet mot foreskrevet bruk av legemidlene. Det er ikke slik at Fiskeridirektoratet har hjemmel til å overprøve vedtak fattet av Legemiddelverket og/eller Europakommisjonen.

Kommentarer til de konkrete forslagene til forskriftsendringer

1. Forslag om endringer i akvakulturdriftsforskriften

§ 2. Forskriftens geografiske og personelle virkeområde: Nytt 2. ledd:

«Forskriften retter seg mot enhver som har eller plikter å ha akvakulturtillatelse etter lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) § 4, jf. § 2 og § 5. *Forskriften retter seg mot vare- og tjenesteprodusenter til akvakulturnæringen som gjennomfører aktiviteter etter lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) § 12 jf. § 2.*

Sjømat Norge støtter forslaget om å utvide det personelle virkeområdet i akvakulturdriftsforskriften slik at det på visse områder også vil gjelde vare- og tjenesteprodusenter til akvakulturnæringen som gjennomfører aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg.

Sjømat Norge registrerer imidlertid gjennom forespørsler og tilbakemeldinger at grenseoppgangen mellom hvem, og i hvilke situasjoner disse gruppene omfattes, må klargjøres bedre. Det er bl.a. uklart om også leverandører som leverer utstyr, men som ikke er til stede på anlegget, er omfattet. Det er også uklart hva som menes med «drift». Starter driften idet fisken settes i anlegget, eller er det fra man begynner å rigge anlegget? Det vises i denne sammenheng til at selve forskriftsteksten, som angår vare- og tjenesteprodusenter til akvakulturnæringen (ref. aktuelle bestemmelser i §§ 2, 3, 6, 7 og 10), er utformet slik at den må oppfattes bare å angå disse når de deltar i / gjennomfører en aktivitet i tilknytning til drift. Når det i høringsnotatet samtidig presiseres på side 5 at «*Uttrykket «vare- og tjenesteprodusenter» er ment å omfatte alle former for underleverandører til akvakulturnæringen; herunder både produsenter og leverandører av utstyr og tjenester til næringen*», og deretter videre vises til at det i «*Ot. prp. nr. 61 (2004-2005) side 55 uttrykkes det at vare- og tjenesteproduksjon innebærer både produsenter og leverandører av «utstyr og tjenester til næringen*», kan det likevel oppstå tvil omkring det personelle virkeområdet. Fiskehelsepersonell er en viktig tjenesteprodusent til havbruksnæringen. Høringsnotatet omtaler ikke denne gruppen spesifikt, og det kan virke som om denne gruppen ikke er omfattet. Dette støtter vi i så fall, men det må likevel avklares, f.eks. gjennom § 4 i forskriften. Fiskehelsepersonell er gjennom sin yrkesutøvelse allerede underlagt en rekke lover og forskrifter som regulerer mange av de forhold som regulerer leverandører til akvakulturnæringen. Det må unngås at det skapes forvirring både omkring plikter og tilsyn ved at de samme forholdene skal

dekkes inn i mange ulike regelverk. Dette vil heller ikke være i tråd med ønsket om en forenkling av regelverket i havbruk, som det nå er igangsatt et arbeid rundt.

Sjømat Norge legger til grunn og foreslår at bestemmelsene gjennom akvakulturdriftsforskriften kun kan gjelde i situasjoner der vare og tjenesteleverandører er til stede og faktisk gjennomfører aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg. Og at aktiviteten er begrenset til de aktiviteter som er omhandlet i de bestemmelsene som det vises til i § 3 n). Med bakgrunn i at høringsnotatet synes å oppfatte at den foreslåtte teksten er bredere enn det som kan leses ut fra den foreslåtte forskriftsteksten, foreslår Sjømat Norge at dette avklares og tydeliggjøres gjennom en definisjon av vare- og tjenesteprodusenter i §4.

§ 3. Forskriftens saklige virkeområde:

Forskriften omfatter drift av akvakulturanlegg og gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg, herunder lokaliteter hvor det ikke er akvakulturdyr. (...)

§ 3 ny bokstav n:

«n) *Aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg utført av vare- og tjenesteprodusenter reguleres av kapittel 1. I tillegg gjelder følgende bestemmelser: § 5 første ledd, § 6 første ledd første og andre punktum, § 7 femte ledd, § 10 tredje ledd, § 15 første, tredje og fjerde ledd, § 37 første, andre, sjette og syvende ledd og § 38.»*

Sjømat Norge støtter forslaget til endret og ny tekst som utvider forskriftens saklige virkeområde, og mener det er bra med ny § 3 n som bidrar til å avgrense og gi oversikt over hvilke bestemmelser i forskriften som angår vare- og tjenesteprodusenten. Med presiseringer i høringsnotatet, som oppfattes å bidra til å utvide også begrepet «aktiviteter» («uttrykket dekker arbeidsoperasjoner som til daglig utføres, men også andre aktiviteter som kanskje ikke vil omtales som en typisk arbeidsoperasjon.»), gjentar vi samtidig behovet for å avklare og tydeliggjøre rundt også dette i §4. Behovet forsterkes av at bestemmelsen retter seg mot en stor og sammensatt gruppe av vare- og tjenesteleverandører.

§ 5. Generelle krav til forsvarlig drift:

«Driften og gjennomføring av aktivitet i tilknytning til driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig.»

Sjømat Norge støtter innholdet i det foreslåtte endringsforslaget til § 5, første ledd, men viser samtidig til våre kommentarer omkring begrepet «miljømessig forsvarlig» og at setningen må endres av grunner som er beskrevet nedenfor

Sjømat Norge er kritisk til at det ikke noe sted i høringsnotatet diskuteres, eller argumenteres med hjemmel, eller bakgrunn for, at det foreligger et behov for å innføre et krav om at ikke bare driften, men også gjennomføring av aktivitet i tilknytning til driften, skal være både teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig. Det er også uklart hvordan *gjennomføring av aktivitet i tilknytning til driften* ikke er en del av driften. All argumentasjon og henvisning til hjemmel i akvakulturloven i høringsnotatet gis med mål om å forskriftsfeste kravet om «miljømessig forsvarlig» gjennomføring av aktivitet for vare- og tjenesteleverandørene.

Slik den nye ny forskriftsteksten foreslås, gis et direkte ansvar til vare -og tjenesteprodusenter, som gjennomfører aktivitet i tilknytning av driften, om at denne aktiviteten både skal være teknisk og

biologisk og miljømessig forsvarlig. Teknisk forsvarlighet gir svært uklar mening uten nærmere angivelse av hvilket objektivt hensyn forsvarligheten skal ivareta. Gjeldende § 5 lyder som følger:

"§ 5. Generelle krav til forsvarlig drift

Driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig.

Det er forbudt å drive akvakultur med arter som ikke forekommer naturlig i området.

Driften skal være helsemessig og fiskevelferdsmessig forsvarlig."

Tredje ledd omfatter biologi, men en avgrenset del av denne. I høringsnotatet er det angitt at de foreslåtte endringer "skaper forutsigbarhet". Bl.a. med henvisning til endringsforslagene i §5, så kan ikke det være riktig.

Sjømat Norge vil foreslå at § 5 første ledd skal lyde: *Driften skal være miljømessig forsvarlig med fokus både på teknologiske og biologiske forhold.*

For eventuelt å avgrense eller samstemme bestemmelsen i forhold til det skisserte formålet og behovet i høringsbrevet, foreslås det at § 5 første ledd endres slik at ansvarsforholdet her blir tydeligere og i tråd med formålet. Dette kan f.eks. gjøres gjennom en ny setning i første ledd, eller gjennom et nytt andre ledd som presiserer vare- og tjenesteleverandørens ansvar i forhold til at «Aktiviteter i tilknytning til driften utført av vare- og tjenesteleverandører skal være miljømessig forsvarlig.»

§ 6 Kompetanse, opplæring mv

Første ledd: «Enhver som deltar i aktiviteter som omfattes av denne forskriften, skal ha ~~de nødvendige faglige kvalifikasjoner~~ *nødvendig faglig kompetanse* for slik aktivitet. *Ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming skal det sikres at det er tilstrekkelig med personell med nødvendig faglig kompetanse for å hindre, oppdage og begrense rømming av fisk.* Ansvarlig for den daglige driften ved akvakulturanlegg skal ha akvakulturutdanning tilsvarende videregående kurs II-nivå (VK II) trinn 3 (Vg3), fagbrev i akvakultur eller minst to års praksis som ansvarlig for den daglige driften ved et akvakulturanlegg, og i tillegg inneha nødvendig kunnskap for å hindre, oppdage og begrense rømming av fisk.»

«Vi ber spesielt om innspill fra høringsinstansene om hvorvidt kravet for den ansvarlige for den daglige driften i dag anses overflødig og kan oppheves.»

Sjømat Norge støtter forslaget om at også vare- og tjenesteleverandøren skal ha relevant nødvendig faglig kompetanse for den arbeidsoppgaven leverandøren skal utføre i forbindelse med aktiviteter som omfattes av denne forskriften. Herunder *faglig kompetanse for å kunne utføre sine oppgaver på en miljømessig forsvarlig måte i forhold til rømming av fisk*, dersom dette gjelder deltakelse i aktiviteter som kan medføre risiko for rømming av fisk.

Forslaget om å endre ordlyden i første setning fra «nødvendige faglige kvalifikasjoner» til «nødvendig faglig kompetanse», vil sannsynligvis reelt sett ikke utgjøre en vesentlig endring i hvordan kravet leses, oppfattes eller tolkes ut fra ulike tilgjengelige definisjoner eller bruk av begrepene som i dag finnes. Forslaget bidrar imidlertid til en konsistent ordbruk både i denne bestemmelsen og i akvakulturloven, og Sjømat Norge har følgelig ingen kommentar til forslaget om å endre ordlyden fra nødvendige faglige kvalifikasjoner» til «nødvendig faglig kompetanse».

Sjømat Norge ser imidlertid at Fiskeridirektoratet selv oppfatter at en endring av ordbruken også innebærer en faktisk og vesentlig endring av innholdet i kravet til kompetanse, opplæring mv i §6. Det vises i høringsnotatet i denne sammenheng til beskrivelsen av «kompetanse» i regjeringens «Strategi mot rømming fra akvakultur»: «Med kompetanse menes de samlede kunnskapene, ferdighetene, evnene

og holdningene som gjør det mulig å utføre aktuelle oppgaver i samsvar med definerte krav og mål.» De utdyper videre sin oppfatning av at «Vanlig forståelse av «faglige kvalifikasjoner» er at dette vil være formell utdanning eller f.eks. krav om godkjenning eller akkreditering. Faglig kompetanse utvikles gjennom både formell utdanning, opplæring og erfaring. Faglige kvalifikasjoner vil ikke automatisk bety at en person har den nødvendige faglige kompetansen til å delta i aktiviteter som omfattes av akvakulturloven.» Det utdypes videre at «Kravet innebærer også en plikt til at faglig kompetanse kontinuerlig må oppdateres for at personellet til enhver tid har nødvendig kompetanse for å kunne gjennomføre aktivitetene.»

Det er ikke nødvendigvis slik at alle som leser forskriftskravet oppfatter kravet til «faglig kompetanse» like bredt og omfattende som direktoratet her tolker og definerer dette kravet. Vi har mottatt konkrete innspill til at kompetansekravet for vare- og tjenesteleverandørene må presiseres bedre. Sjømat Norge ser at også denne utfordringen for eksempel kan løses gjennom å definere hva «faglig kompetanse» betyr i praksis i denne sammenhengen, enten i et eget ledd i §6, eller under §4.

I høringsbrevet etterspørres innspill fra høringsinstansene om hvorvidt kravet for den ansvarlige for den daglige driften i dag anses overflødig og kan oppheves, da det allerede innledningsvis i bestemmelsen ligger et generelt kompetansekrav for «enhver». Sjømat Norge oppfatter det spesifikke kompetansekravet til den ansvarlige for den daglige driften som unødvendig. Som høringsbrevet understreker, skal innehaver uansett sørge for at alle ansatte har nødvendig faglig kompetanse for sitt ansvarsområde. Samtidig har vi sett en utvikling og endring i hvilke kompetansebehov en ønsker at driftsledere på ulike typer akvakulturanlegg har. Dette taler også for at et såpass spesifikt krav til grunnutdanning ikke bør stå i forskriftsteksten. Med det store ansvaret som i dag påligger den ansvarlige for den daglige driften på de ulike typene akvakulturanlegg, oppfattes det som selvsagt at innehaver ser nødvendigheten av å sikre at disse personene har den tilstrekkelige kompetansen, tilpasset den lokaliteten og det anlegget de skal lede.

§ 7. Beredskapsplan

Endret fjerde ledd: «Beredskapsplanen skal også inneholde oversikt over hvordan rømming kan oppdages, begrenses og gjenfangst effektiviseres, herunder ~~forholdsregler ved sleping av merder og håndtering av fisk og merder under lasting og lossing~~ risikoreducerende tiltak ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming.»

Sjømat Norge er enig i at tekst som er foreslått strøket, kan strykes. Teksten som strykes oppfattes å angå forebyggende tiltak i et fåtall av de aktiviteter på et akvakulturanlegg som vil kunne innebære økt risiko for rømming.

Sjømat Norge mener at forslaget til ny tekst i §7 fjerde ledd kan leses som et krav om at beredskapsplanen skal gi en oversikt både over alle *rømmingsforebyggende* tiltak og alle *konsekvensreducerende* tiltak, inklusive alle *beredskapstiltak* ved gjennomføring av alle aktiviteter som kan medføre risiko for rømming.

På side 9 i Fiskeridirektoratet og næringens «*Veileder for beredskap ved rømming av fisk fra akvakulturanlegg*» fra 2019, står det blant annet følgende: «*Beredskap er planlegging og forberedelse av tiltak for å håndtere uønskede hendelser på best mulig måte.*» i avsnitt 2 står det videre: «*Det vil samtidig være et mål å redusere sannsynligheten for uønskede hendelser ved å forebygge. Forebygging er tiltak som iverksettes for å redusere sannsynligheten for at uønskede hendelser oppstår, og beredskap er tiltak som skal redusere konsekvensene av en uønsket hendelse.*» og i avsnitt 3: «*Beredskapsplaner er ofte forankret i lovverk og forskrifter, egne krav, leverandørkrav og forsikringskrav, ofte med henvisninger til risikovurderinger som grunnlag. Forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen*

krever at virksomhetene har en internkontroll. Internkontroll er systematiske tiltak som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav. Forskriften § 5 e) pålegger oppdretter å kartlegge farer, vurdere risiko og utarbeide planer og tiltak for å redusere risiko. Fare for rømming er et av de områdene som skal risikovurderes. I Akvakulturdriftsforskriftens § 37, "Plikt til å forebygge og begrense rømming", spesifiseres dette nærmere: "Det skal gjennomføres risikovurdering med sikte på å minimalisere risikoen for rømming. Risikovurderingen skal danne grunnlag for systematiske tiltak." Dette kommer i tillegg til krav i akvakulturdriftsforskriften § 7 som setter mer konkrete krav til beredskapsplan.»

Med bakgrunn i muligheten for å misoppfatte den foreslåtte forskriftsteksten som et krav om å gi en oversikt også over alle forebyggende, risikoreduserende tiltak, foreslår vi å endre teksten etter komma, slik at det tydelig framgår at den ikke skal inneholde oversikt over alle risikoreduserende tiltak i forbindelse med rømming eller mistanke om rømming, men over konsekvensreduserende eller skadebegrensende tiltak:

..... «herunder konsekvensreduserende tiltak ved rømming eller mistanke om rømming ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming.»

I denne sammenheng er det også grunn til å minne om at pålegg som gis, skal være proporsjonale i forholdet mellom akseptabel risiko og effekt og konsekvenser av tiltaket. Det er også grunn til å understreke at krav til pliktsubjekter som følger av tilsynsmyndighetenes krav til kontroll, også er en del av konsekvensene av risikohåndtering og at totalen av byrder må med i vurderingen av om nye tiltak/krav oppfyller kravet om proporsjonalitet.

§7 Nytt femte ledd: «Vare- og tjenesteprodusenter skal ved gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg til enhver tid ha en oppdatert beredskapsplan. Beredskapsplanen skal inneholde oversikt over hvordan rømming kan oppdages og begrenses, herunder risikoreduserende tiltak ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming.»

Sjømat Norge støtter forslaget om at vare- og tjeneste leverandører ved gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg, når det er organismer i anlegget, skal ha en oppdatert beredskapsplan tilknyttet risiko for rømming. Vi støtter også at kravene samles i et nytt femte ledd i § 7.

Vi foreslår imidlertid å endre ordlyden slik at det tydelig framgår at det er beredskapstiltak i forhold til krise (rømming) som omhandles, og som det skal gis en oversikt over etter bestemmelsen i § 7:

Vare- og tjenesteprodusenter skal ved gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg til enhver tid ha en oppdatert beredskapsplan. Beredskapsplanen skal inneholde oversikt over hvordan rømming kan oppdages og begrenses, ~~herunder risikoreduserende tiltak~~ ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming.

§ 10. Journalføring:

§ 10 nytt tredje ledd: Vare- og tjenesteprodusenter skal føre driftsjournal ved gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg. Driftsjournalen skal være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene i fire år og skal minst inneholde oppdaterte opplysninger om:

- a) innehaver av akvakulturtillatelse og lokalitet,
- b) tid og sted, inkludert eventuell reiserute for aktivitet, og

c) type aktivitet og hvordan den ble gjennomført.

Sjømat Norge har ingen kommentarer til forslaget om krav til journalføring for vare- og tjenesteleverandører i forbindelse med aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg.

§ 15. Bruk og/eller utslipp av legemidler og andre kjemikalier:

Endret § 15: «Ved bruk og/eller utslipp av legemidler og andre kjemikalier skal det vises særlig aktsomhet for å unngå uakseptable effekter på det omkringliggende miljø.

Det skal foreligge en risikovurdering av de lokale forhold som har betydning for spredningen av legemidler for behandling av *akvakulturdyr* i det omkringliggende miljø og beskrivelse av organismer i området som kan påvirkes negativt av slike stoffer. I tillegg skal det beskrives tiltak som kan iverksettes for å redusere negativ miljøpåvirkning av slike stoff.

Det skal foreligge en risikovurdering av de lokale forhold som har betydning for spredningen av legemidler ved utslipp i det omkringliggende miljø og beskrivelse av organismer i området som kan påvirkes negativt av slike stoffer. Dette gjelder både når legemidler slippes ut fra anlegget og når tømning skjer andre steder enn ved akvakulturanlegget.

Når badebehandlingsvann tilsatt legemidler tømmes andre steder enn ved akvakulturanlegget, skal tømningen skje mens fartøyet er i fart. Opplysninger om tidspunkt, geografisk posisjon, hvilken lokalitet og hvilket legemiddel tømningen gjelder skal meldes til Fiskeridirektoratet. Melding om tømning skal sendes inn på den måten tilsynsmyndigheten bestemmer.

Dersom akvakulturdyr tilføres legemidler som medfører plikt til å holde akvakulturdyrene tilbake (tilbakeholdelsestid), skal dette varsles ved skilt som skal stå sammen med skilt med lokalitetsnummer. Skiltet skal kunne ses fra sjøen og annen naturlig adkomst. Varslingsplikten gjelder fra påbegynt behandling og til tilbakeholdelsestiden for det aktuelle medikamentet som benyttes er utløpt. *Varslingsplikten gjelder ikke ved bruk av beroligende og bedøvende legemidler ved rutinemessig telling av lakselus.»*

Det er flere forhold ved forslagene fra Fiskeridirektoratet om endringer av § 15 som fremstår som utfordrende:

- Det fremgår ikke av høringsnotatet hvilke risikoreducerende effekter man forventer med endrede bestemmelser eller i det hele tatt om formålet er å redusere risiko.
- Innledningsvis i dette brevet, er det pekt på at det heller ikke er gjort noen vurderinger av om formålet med endringsforslaget allerede kan være ivaretatt gjennom annet regelverk, eller om annet regelverk eventuelt har forrang over bestemmelser gitt med hjemmel i akvakulturloven (eller matloven?). Etter vår vurdering synes *REGULATION (EU) 2019/6 on veterinary medicinal products and repealing Directive 2001/82/EC* å ha det.
- Tredje avsnitt under overskriften *Risikovurdering ved utslipp/tømning av legemidler* lyder som følger:
"Kunnskapsgrunnlaget for spredning og skadeeffekt av legemidler er per i dag ikke fullstendig. For å sikre at legemiddel brukes med særlig aktsomhet, skal føre-var-prinsippet ligge til grunn der virksomheten mangler tilstrekkelige kunnskaper om virkningene av et utslipp. Det følger også av naturmangfoldloven § 9. Det legges videre til grunn at tømning av badebehandlingsvann med legemidler ikke er i strid med Oslo-Paris-konvensjonen (OSPAR)." Som beskrevet tidligere, kan ikke

mangel på "fullstendig" grunnlag brukes som begrunnelse for gjennomføring av tiltak. Sjømat Norge kan ikke se at det er gitt noen annen begrunnelse for de foreslåtte endringer. Mangel på kunnskap er ikke en faktor som indikerer at det faktisk finnes en uakseptabel risiko som gir grunnlag for iverksettelse av risikohåndteringstiltak. Unntaket er for "føre-var-prinsippet".

- Som det er påpekt i høringsnotatet, ble bestemmelsene i §§ 15a og 15b gitt på grunnlag av en føre-var-tilnærming. Slike tiltak skal være midlertidige, og myndighetene er pålagt å basere revurderinger på ny kunnskap om det foreligger sannsynlighet for alvorlig skade på miljøet. Slik vurdering foreligger ikke i høringsnotatet.
- Iflg. høringsnotatet går forslaget ut på å erstatte ett sett av krav med et nytt sett av krav, men begge er basert på føre-var-prinsippet som grunnlag for å gjennomføre tiltak. Begrunnelsen er at man vil at særskilte detaljkrav bør erstattes med funksjonsbaserte regler.

Endringene i §15 er hovedsakelig et sett med pålegg om å utføre risikovurderinger, men det angis ikke hvordan resultatene skal eller kan anvendes i forbindelse med bruk av legemidler. Siden vilkår for godkjenning av legemidler er at bruk i henhold til preparatomtalen ikke representerer en uakseptabel risiko for det ytre miljø, kan det på ingen måte forventes at den enkelte virksomhet skal kunne gjøre vitenskapelige risikovurderinger som vil endre mulighetene til å bruke godkjente preparater. Dersom dette skulle være formålet med bestemmelsene, vil det være i strid med EØS-avtalen (se tidligere kommentarer).

I høringsnotatet er det pekt på at bruk av Bayesianske nettverk kan anbefales for virksomhetene for å etterleve kravet i § 15. I høringsnotatet heter det "*I den siste risikoreporten fra Havforskningsinstituttet er det tatt i bruk en ny metodikk for risikovurdering. Bayesianske nettverk er valgt som **et kvalitativt verktøy for å visualisere risiko** i form av årsakssammenhenger, enkeltfaktorers grad av påvirkning og **kunnskapsstyrke**.*" For et Bayesiansk nettverk er det ikke et krav at bare sannsynligheter for hendelser i en kausalkjede skal inkluderes, men også at helt andre utenforliggende forhold som f.eks. **kunnskapsstyrke**, kan tas med.

Poenget her er at kunnskapsstyrken ikke kan benyttes for å beregne sannsynligheten for at en gitt behandling ved en lokalitet har en uakseptabel biologisk påvirkning på arter rundt eller under lokaliteten. Kunnskapsstyrken har ingen betydning for den faktiske biologiske effekten. Eksempelene fra HIs bruk av metoden viser at den vil være villedende for aktørene når det gjelder valg av bruk av godkjente legemidler. Forslagene om at dette bør brukes av virksomhetene for å etterleve kravene som er foreslått i §15, viser at det ikke er gjort tilstrekkelige vurderinger av hva det innebærer f.eks. i omfang og ressursbruk. Dette kan belyses ved å se litt nærmere på hva det er, f.eks. her: https://no.wikipedia.org/wiki/Bayesiansk_nettnettverk.

På basis av ovenstående og med vekt på at forslagene er mangelfullt utredet, er det grunn til å be om at §§ 15a og 15b oppheves fordi det ikke er godgjort at forutsetningene for bruk av føre-var-prinsippet kan videreføres. Av samme grunn er det ikke grunnlag for at de foreslåtte endringer i gjeldende §15, skal vedtas

§ 18.Fiske- og ferdelsforbud

§ 18 nytt andre ledd: «*Utenfor én nautisk mil utenfor grunnlinjen er det forbudt å drive fiske eller å ferdes nærmere anlegget enn 500 meter. Avstanden måles på samme måte som i første ledd. Fiskeridirektoratet kan etter søknad fastsette en midlertidig sikkerhetssone dersom dette er nødvendig av hensyn til akvakulturproduksjonen. I god tid før en sikkerhetssone etableres eller oppheves skal innehaver av akvakulturtilatelse sørge for nødvendig kunngjøring.*»

Sjømat Norge støtter og har ingen spesielle kommentarer til den foreslåtte nye bestemmelsen.

§ 37. Plikt til å forebygge og begrense rømming

§ 37 1. ledd: «Det skal utvises særlig aktsomhet for å hindre at fisk rømmer. Det skal videre sørges for at eventuell rømming oppdages raskest mulig og at rømmingen i størst mulig grad begrenses.»

§ 37 2. ledd: «Det skal gjennomføres risikovurdering med sikte på å minimalisere risikoen for rømming. Risikovurderingen skal danne grunnlag for systematiske tiltak.»

§ 37 6. ledd: «Det er forbudt å slippe fisk ut fra installasjonen.»

Sjømat Norge støtter forslaget om at § 37 første, andre og sjettede ledd skal gjelde likelydende for innehaver og vare- og tjenesteleverandører, og at forbudet i sjettede ledd, om å slippe ut fisk, også skal gjelde transportenheten.

Nytt § 37 7. ledd: «Sleping av produksjonsenheter med fisk er forbudt.»

Sjømat Norge er enig i at sleping av merder i sjø ikke lenger er en vanlig måte å transportere fisk på; heller ikke i de tilfellene som kan oppfattes som en nødsituasjon. Dette er heller ikke en vanlig forekommende årsak til rømming av fisk i dag. Samtidig er det slik at i enkelte operasjoner der fisk håndteres, f.eks. der håndteringen innebærer at fisk etter behandling settes over i en ny/tom merd, eller i forbindelse med enkelte typer avlusing, at flytting/sleping av merd fortsatt er vanlig og nødvendig internt på lokaliteten. Vi er ikke kjent med at dette er en årsak til rømming av fisk i dag. Videre nevner høringsbrevet at det i visse tilfeller fortsatt foregår sleping av merd (utenfor lokalitet) i innsjø, men da med stedegen fisk, og derfor med et lavt risikonivå knyttet til miljøkonsekvenser.

I tillegg til at det ikke lenger er vanlig eller behov for å transportere fisk over avstand ved sleping av merd, framholder direktoratet som bakgrunn for ønsket om å innføre et forbud mot sleping av merd/produksjonsenhet med fisk, at «*Sleping av merder med fisk medfører en betydelig risiko for rømming,...*». Som begrunnelse for denne uttalelsen, vises det i høringsbrevet til at i «*rapporten «Rømming tilknyttet transport av levende fisk i oppdrettsnæringen» fra SINTEF Fiskeri og havbruk AS i 2009, konkluderes det blant annet med at transport i slepemerd både over korte (internt i anlegg) og lange avstander (til annen lokalitet eller slakteri) innebærer risiko for rømming, og bør reduseres til et minimum.*» Det argumenteres i høringsbrevet videre med en uttalelse fra departementet i 2009, i forbindelse med høringen av Laksetildelingsforskriften. Da var blant annet spørsmålet om hvor slakteremerder bør plasseres, på høring. Departementet skrev da følgende under punkt 3.3, som omhandlet spørsmålet: «*Forslaget om umiddelbar nærhet har sin bakgrunn i at man ønsker å unngå sleping av merder med fisk inn til slakteriene. For det første blir det da enklere å holde slaktefisken adskilt fra fisken i oppdretters produksjonsenhet. For det andre innebærer sleping av merder med fisk en betydelig risiko for rømming. Departementet mener derfor at tungtveiende argumenter taler for at slakteriene må legge til rette for at fisk som er levert slakteriene kan oppbevares i direkte nærhet av slakteriet.*» Departementet begrunner ikke ordlyden «*For det andre innebærer sleping av merder med fisk en betydelig risiko for rømming*» nærmere ved å referere til Sintef-rapporten, men rapporten var bestilt av Fiskeridirektoratet, og både rapporten og høringsforslaget kom i august 2009.

Ser vi nærmere på hva Sintef faktisk skriver i sin rapport fra august 2009, der en del av mandatet nettopp var å «*Gi en spesiell vurdering av notskader som forårsakes av propell og av skader som er skjedd ved sleping av merd*», så støtter ikke denne rapporten at sleping av merd med fisk utgjør «*en betydelig risiko fro rømming*». Den konkluderer derimot i sammendraget med at «*Det konkluderes med*

at tiltak bør konsentreres om å redusere risiko for rømming gjennom hull i not eller luke i brønnbåt. Overordnede prosedyre- og teknologirelaterte tiltak er skissert.»

Til grunn for vurderingene i rapporten lå 146 rømmingshendelser, «*hvorav 43 tilfeller er transportrelatert og danner basis for herværende rapport. Selv om 1/3 av rømmingstilfellene har skjedd under transport, er antallet fisk som har rømt under transport kun i størrelsesorden 5 % av alle registrerte rømminger. Transportrelaterte hendelser er definert til å gjelde alt som har med flytting av fisk å gjøre til sjø, i sjø og ut av sjø.*» I rapporten skriver de videre under overskriften «*Slep av merd med fisk*» på side 14, følgende: «*Sleping av merd med fisk er mindre vanlig i dagens oppdrettsnæring, men det forekommer. Sleping av merd kan skje internt på oppdrettsanlegget, eller fra anlegget til slakteri. Det siste tilfellet kan man som regel regne som transport over lange avstander. I de innrapporterte rømmingstilfellene var alle merdene transportert eller tiltenkt transportert over lange avstander.*» (Vår understreking) Under punkt 3.6 på side 22 i rapporten, om Notskader som følge av sleping, framgår det videre at «*I statistikken er det tre tilfeller hvor sleping av merd har ført til notskader. I to av tilfellene har fisk rømt.*» (Vår understreking)

Det må til slutt også bemerkes at rapporten fra 2009 ikke sier noe om beregnet rømmingsrisiko eller størrelse på rømmingsrisiko, men at «*Relativ risiko ved utførelse av ulike operasjoner og bruk av utstyr er beregnet. Resultatene viser til at utførelse av følgende operasjoner til sammen utgjør størst risiko fordi de kan gi notskader: løfteoperasjoner, manøvrering av fartøy og sleping av merd med fisk. Når man vurderer utførelse av operasjoner og bruk av utstyr enkeltvis, er feil knyttet til luke i brønnen på brønnbåt forbundet med størst risiko for rømming. Det må understrekes at det statistiske grunnlaget er begrenset og risikoverdiene må derfor betraktes som indikatorer på rømmingsrisiko.*» (Våre understrekinger)

Sjømat Norge kan ikke se at det nå foreligger ny dokumentasjon på, eller erfaring for, at dagens praksis med, og behov for, flytting/sleping av produksjonsenhet med fisk internt på anlegg medfører en betydelig risiko for rømming. Vi vurderer derimot at et generelt forbud, som foreslått i et nytt sjuende ledd i § 37, vil kunne bety behov for en endring av praksis i forhold til gjennomføring av for eksempel avlusing og sortering av fisk. Uten at dette nødvendigvis vil medføre en betydelig reduksjon i risiko for rømming av fisk. I første omgang vil et forbud sannsynligvis bety en rekke søknader om dispensasjon fra forbudet om sleping av merd internt i anlegget i forbindelse med avlusing. Dette vil i sin tur kunne bety ekstra utfordringer knyttet til andre fiskevelferds- og/eller miljørelaterte utfordringer, uten at en har oppnådd en redusert risiko for rømming av fisk.

Sjømat Norge kan ikke se at mulige konsekvenser og ulemper for eier av akvakulturtillatelse i sjø er vurdert i forbindelse med at et generelt forbud mot sleping av produksjonsenheter med fisk foreslås. Vi kan heller ikke se at økonomiske eller administrative konsekvenser for et slikt forbud er vurdert.

Sjømat Norge støtter på denne bakgrunn ikke forslaget om forbud mot sleping av produksjonsenheter med fisk så lenge forbudet også omfatter sleping av disse internt i et anlegg.

Forslag til ny § 37 a

Ny § 37a Krav ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming:

«Innehaver av akvakulturtillatelse skal sørge for at aktiviteter som kan medføre risiko for rømming ved akvakulturanlegg;

a) planlegges, og gjennomgås sammen med deltakende personell før gjennomføring av aktiviteten,

- b) gjennomføres med nødvendig kommunikasjon med vare- og tjenesteprodusenter, både før, under og etter aktiviteten, og
- c) gjennomføres med tilstrekkelig tilstedeværelse av eget personell.

Innehaver av akvakulturtillatelse skal sørge for nødvendig overvåking og kontroll av produksjonsenheter i sjø før, under og umiddelbart etter gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming.»

Det skilles i høringsnotatet mellom arbeidsoperasjoner med deltakelse av både innehaver og andre aktører, og aktiviteter der innehaver ikke deltar og/eller ikke er til stede; «*eksempler kan være mottak av fiskefôr, fortøyningsarbeid, inspeksjon av nøter og fortøyninger og spyling av nøter*». Et annet relevant eksempel vil være henting av ensilasje. Videre fra høringsnotatet: «*Grunnet innehavers plikt til gjenfangst etter rømt fisk, vil det bety at innehaver i planleggingsfasen også må sørge for å samordne og legge til rette for samarbeidet med vare- og tjenesteprodusenter som alene eller sammen med innehaver gjennomfører aktiviteter på akvakulturanlegget.*» Det neste avsnittet fra høringsnotatet utdyper dette ytterligere: «*Formuleringen «sørge for» innebærer at om en vare- og tjenesteprodusent gjennomfører aktiviteter alene, har innehaver ansvar for at kontroll og overvåking skjer i samsvar med regelverket. Dette må også ses i sammenheng med forslag om planlegging, tilstedeværelse og kommunikasjon. Ansvaret ligger på innehaver, også i tilfeller der innehaver har vurdert at han ikke behøver være til stede.*» (våre understrekinger).

Sjømat Norge støtter i all hovedsak forslaget til ny § 37.a, men mener det er nødvendig at kravet i § 37a, første ledd c) omformuleres slik at det tydelig framgår at bestemmelsen ikke skal forstås som et krav om at innehaver alltid må være til stede med eget personell. Høringsnotatet oppfattes å være klart på dette punktet, og denne klargjøringen må synliggjøres i bestemmelsen, slik at det ikke i ettertid kan sås tvil om hva bestemmelsen er ment å innebære i praksis.

Ny 37b Krav til nøyaktighet for antall fisk: *Antall fisk i hver produksjonsenhet skal til enhver tid kunne angis med en nøyaktighet på mindre enn ± 1 %. Kravet gjelder for laks og regnbueørret.*

Vi ber spesielt høringsinstansene om innspill til hvordan det kan sikres høyere pålitelighet og nøyaktighet for antall fisk som til enhver tid er i produksjonsenheten.

Vi ber spesielt om høringsinstansene om innspill til hva som er akseptabel nøyaktighet.

Sjømat Norge er enig med Fiskeridirektoratet i at det er nødvendig og formålstjenlig å sikre kjent nøyaktighet for antall fisk i produksjonsenhet. Ut fra dagens tilgjengelige teknologi og driftspraksis framstår dessverre det foreslåtte kravet til nøyaktighet på produksjonsenhetsnivå som lite realistisk og ikke etterlevbart i praksis.

Havbruksnæringen har i likhet med myndighetene et ønske om, og stor nytte og egen interesse av, å kunne sikre en så riktig og nøyaktig oversikt over antall fisk i hver produksjonsenhet som praktisk mulig under normal drift. Samtidig er virkeligheten i dag slik, at i den grad en utstyrsprodusent er i stand til å angi en tellenøyaktighet for sine fisketellere, oppgis denne til å være ± 2 %. Det råder i tillegg i stor grad usikkerhet rundt betingelsene for at denne tellenøyaktigheten kan oppnås, hvordan den er funnet, og i hvor stor grad produsenten er i stand til å dokumentere nøyaktigheten for sine fisketellere under ulike praktiske forhold. Med unntak av eventuelle nye konsepter, ser det dessuten teknologisk sett ut til å være lite som kan gjøres på kort sikt for å forbedre nøyaktigheten direkte. Det er derfor heller ingen grunn til å anta at det foreligger et øyeblikkelig forbedringspotensial i

teknologien, eller i bruken av denne, som vil kunne gi en umiddelbar effekt som tilsier at foreslått krav til nøyaktighet er et realistisk krav.

Telling av fisk utføres i dag i alle deler av produksjonskjeden; fra mottak av rogn, til pakking av fisk på slakteriet. Forskjellig telleutstyr brukes avhengig av hvor i produksjonen det telles. Det er ulike operatører som teller, og telling foregår under ulike drifts- og operasjonelle forhold i en produksjonssyklus. For å unngå mange håndtering av fisken, foregår i dag dessuten telling av fisk oftest i forbindelse med andre operasjoner (vaksinering, sortering, overføring av fisk fra land til sjø, fra sjø til sjø eller til slakteri). Dette gir i noen tilfeller mulighet for ekstra god nøyaktighet ved telling, eller mulighet for samtidig kontroll eller etterkontroll av telling. Telling i forbindelse med vaksinasjon på settefiskanlegget vil kunne være eksempel på dette. I andre tilfeller medfører telling i forbindelse med andre operasjoner, eller under ugunstige miljøforhold på en lokalitet, at resultatet av tellinger vil variere og bli mindre nøyaktige. Selv om det også for slike operasjoner kan være mulighet for etterkontroller ved hjelp av video.

Sjømat Norge vil påpeke at så lenge erfaring tilsier at tellingen som gjøres i forbindelse med vaksinering av de aller fleste oppfattes å være den mest korrekte, vil denne ofte bli brukt som utgangspunkt for antallet fisk levert fra landanlegget til sjølokaliteten, fratrukket kjent dødelighet. Med endrede produksjonsregimer, der det blant annet blir vanligere å sette ut større smolt som har stått i lengre tid i anlegget etter vaksinering, øker også usikkerheten rundt dette tallet. Spesielt dersom dette også medfører at utkjøring av smolt må endres (flere laster) for å ivareta nøyaktigheten for antallet per produksjonsenhet på lokaliteten. Overslag viser at kapasiteten pr brønnbåtlast vil kunne reduseres med opptil 20-30 %. Dette må være en del av konsekvensvurderingene som bør gjøres i forbindelse med den foreslåtte forskriftsendringen.

I «Exactus-prosjektet» som ble oppsummert i 2012, viste statistikk fra Midt-Norge i juli 2009 – juni 2010, som omfattet 134 608 tonn fisk, blant annet at det ble *«slaktet forventet antall og biomasse, med totale avvik på kun 0,03% i antall og 0,45 % i total biomasse.»* mens *«på merdnivå var det større spredning, der halvparten av merdene hadde mer enn 3 % avvik i total biomasse, og 10 % av estimatene hadde større avvik enn 10%»*. Tendensen i denne oppsummeringen stemmer godt med oppdretternes erfaring.

Det finnes en rekke kjente/mulige «operasjonelle» feilkilder som kan gi varierende grad av nøyaktighet på produksjonsenhetsnivå når fisk i ulik alder, størrelse eller trinn i produksjonssyklusen telles. Mellom tellingene foregår det ulike operasjoner, håndtering av fisken og/eller sykdom og død som påvirker og endrer antallet, og som det også vil være knyttet telleusikkerhet til. I tillegg vil ulikt utstyr kunne ha ulik telleusikkerhet, eller følsomhet, knyttet til av hvem, hvor, hvordan, på hvilken fisk og under hvilke miljøforhold utstyret brukes. Alle disse faktorene vil også være med å forklare hvorfor det oftest vil være større usikkerhet og spredning mellom produksjonsenheter, enn det en normalt finner mellom totalt forventet antall fisk og slaktet antall fisk. De sammensatte årsaksforholdene tilsier også at Fiskeridirektoratets antakelse på side 47 i høringsnotatet, om at *«telleutstyret ikke brukes i samsvar med brukerhåndbok og/eller utilstrekkelige rutiner for gjennomføring av tellingen»* ikke nødvendigvis er riktig eller er hovedårsak til usikkerheten rundt antallet fisk i den enkelte produksjonsenheten. Det finnes en rekke andre mulige feilkilder, inklusive registreringsfeil i forbindelse med manuelle registreringer inn i produksjonsstyringssystemet.

Så langt vi er kjent med, finnes det i dag ingen god oversikt over samtlige mulige feilkilder, hvilke feilkilder som er vanligst forekommende, eller i hvor stor grad disse enkeltvis eller samlet påvirker telleusikkerheten. Dette til tross for at problematikken er kjent, og at det i flere ulike prosjekt har vært jobbet for å forstå og redusere usikkerheten.

Fra tjenesteprodusenter som utfører tellinger har vi også mottatt bekymringsmeldinger knyttet til det foreslåtte forskriftskravet. De understreker at type teller som er i bruk, ofte avhengig av når og hvor i produksjonssyklus det telles, har betydning. Samtidig er det sjelden feil bruk eller feil innstilling på utstyret som er årsak til telleusikkerheten, men en rekke «tilfeldige» årsaker som f.eks. innslag av vrakfisk, sei og rensfisk, sug av notlin, luft, start og stopp mellom kast osv. I praksis er det oftest forhold utenfor hardware/software som fører til unøyaktighet. Noen av disse tilfeldige feilene kan kanskje unngås, men langt fra alle under varierende praktiske forhold, og mange slike forhold har heller ikke tjenesteleverandøren innflytelse på. De påpeker videre at det ikke er noen grunn til at det skulle bli større nøyaktighet om man laster fisk kun i telleøyemed. I likhet med oppdretterne er de avvisende til å forskriftsfeste en tellenøyaktighet som i beste fall kanskje kan oppnås i et laboratorium under helt optimale og kontrollerbare forhold.

Sjømat Norge er generelt positiv til at det gjennom regelverk foreslås grenseverdier for akseptabel feilmargin, men skal dette gjøres, må grenseverdier som foreslås være realistiske, kontrollerbare og mulig å dokumentere på en god og forutsigbar måte for aktuelt utstyr brukt under ulike betingelser. Med bakgrunn i at de fleste utstyrsprodusentene i dag ikke er i stand til å angi en høyere nøyaktighet enn $\pm 2\%$ for sine fisketellere, kan heller ikke en første tilnærming til å tallfeste kravet om en nøyaktighet for antallet fisk i en produksjonseenhet fra myndighetenes side være å foreslå «en nøyaktighet på mindre enn $\pm 1\%$ ». Så lenge det heller ikke er allment kjent hvordan, eller under hvilke betingelser den angitte nøyaktigheten på $\pm 2\%$ er funnet, vil det også være umulig å besvare spørsmålet om hva som i dagens situasjon og under dagens ulike produksjonsformer vil være en akseptabel nøyaktighet.

Det framholdes i høringsdokumentets punkt 10.1 at telleforslaget også «*kan medføre at innehaver vil måtte gjennomføre telling underveis i produksjonssyklusen for å ha kontroll på antall fisk iht. foreslått krav, noe som da vil føre til økte kostnader. Dersom tellingen kan gjennomføres som del av annen arbeidsoperasjon, vil kostnadene kunne reduseres noe; dette forutsetter at telleutstyr brukes i samsvar med brukerhåndbok og med rutiner for telling.*» Sjømat Norge vil bemerke at tellinger underveis i produksjonen vanligvis utføres i forbindelse med andre operasjoner, og at det først og fremst av fiskevelferdsmessige årsaker kan være uheldig om det gis krav i forskriften som vil innebære at det under normale driftsforhold må gjennomføres egne telleoperasjoner i tillegg til de som kan kombineres med håndtering av fisk i forbindelse med nødvendige driftsoperasjoner.

Sjømat Norge ser samtidig, i likhet med Fiskeridirektoratet, et klart behov for økt målesikkerhet omkring telling av fisk. Dette er, som beskrevet i høringsutkastet, viktig å få på plass både for næringen selv og for myndighetene. Samtidig vil det virke mot sin hensikt å gi et regelverk som verken myndigheter, forskere (ref. tidligere FoU på området) eller næringen selv vet om er etterlevbart, når det eventuelt kan bli etterlevbart, eller hva som skal til for at det faktisk vil kunne bli etterlevbart. Et slikt forskriftskrav, som ikke er realiserbart, vil i praksis bare bidra til å umuliggjøre etterlevelse av forskrifter. Det er til ulempe for tilliten både til myndighetene og til næringsaktørene. Med tanke på behovet for økt sikkerhet omkring telling av fisk, er Sjømat Norge imidlertid svært positiv til de initiativ som nå igjen er tatt i fellesskap av myndighetene og bransjeorganisasjonene for å se på hva som skal til for å få på plass sikrere metoder og større nøyaktighet rundt telling av laksefisk.

Sjømat Norge er enig med Fiskeridirektoratet i at det mest nøyaktige tallet må legges til grunn, både ved avklaring om antall rømte fisk og ellers under driften ved rapportering, journalføring mm. Vi ønsker og oppfatter at det er behov for en tett dialog med Fiskeridirektoratet framover omkring dette. Inntil flere svar foreligger, kan det ikke tallfestes eller vedtas en grense for telleusikkerhet som dagens

telleutstyr og/eller praktisk bruk ikke kan innfri, og som ingen oppdrettere i dag reelt sett vil være i stand til å vite at de faktisk kan etterleve.

Innspill til hvordan det kan sikres høyere pålitelighet og nøyaktighet for antall fisk som til enhver tid er i produksjonsenheten.

I de tre årene 2010 -2012 pågikk det store Exactus-prosjektet, der telling og biomassmåling av fisk nettopp var tema. I en av rapportene etter prosjektet (A23546) sies det blant annet at «*De ulike tellerprodusentene oppgir gjerne en nøyaktighet som er bedre enn for eksempel $\pm 2\%$, men det oppgis ikke for hvilket måleområde dette gjelder for, eller mer nøyaktig om hvilke forutsetninger og forhold som må være til stede for at en skal oppnå denne nøyaktigheten.*» Så langt vi kjenner til, er dette dessverre også langt på vei dagens situasjon. Selv om det etter den tid er gjort/gjøres forsøk med andre teknologier, herunder bildegjenkjenning. Bildegjenkjenning og annen ny teknologi vil forhåpentligvis under gitte produksjonsforhold på sikt kunne bidra til å gi en sikrere tellenøyaktighet på produksjonsenhetsnivå under produksjonen. Noen av de tiltakene som ble foreslått etter Exactus-prosjektet vil fortsatt kunne være aktuelle å følge opp med tanke på å kunne sikre høyere pålitelighet og nøyaktighet for antall fisk som til enhver tid er i produksjonsenheten. Blant en rekke foreslåtte tiltak finner vi også følgende forslag:

- Å utvikle en standard som sikrer et minimum av nøyaktighet i måleutstyret.
- Å sette en standard for testing og kalibrering av utstyr til måling av fisk.
- Å utvikle og dokumentere metoder og prosedyrer for bruk av måleutstyret.
- Videreutvikle eksisterende utstyr, eller utvikle nye utstyrstyper, med spesiell vekt på å være tilpasset de forholdene som måleutstyret ofte anvendes under, samt å være mer robust overfor variasjoner i operasjonsforhold (slik som pumpehastighet, ujevn innmating av fisk, strøm og bølger ved orkast) og ulike typer kompletterende utstyr (slik som pumper).
- Implementere indikator- og alarmsystemer for utstyret som varsler at operasjonsgrensene for utstyret er i ferd med å nås (slik som høy pumpehastighet eller unøyaktig telling). Denne informasjonen kan også inkluderes i dokumentasjon av målingen.
- Kartlegge nøyaktigheten til ulike tellesystemer ved ulike forutsetninger, som vektclasser og telleforhold
- Utvikle telleteknologi som er robust for ulike forhold
- God oppfølging av tall fra telling underveis i sjøfasen for å sikre god læring og høy kvalitet også i denne typen telling
- Mer data og forskning på avvik og årsakssammenhenger ved rørtellinger i ulike produksjonsfaser

Flere av de foreslåtte tiltakene vil fortsatt kunne være aktuelle å se nærmere på i pågående og planlagt FoU-arbeid med å sikre høyere pålitelighet og nøyaktighet for antall fisk som til enhver tid er i produksjonsenheten. Og noen av disse tiltakene vil kanskje kunne være aktuelle når nye prosjekt omkring problemstillingen skal initieres.

Med bakgrunn i det vi har skrevet over, og med et mål om å komme nærmere en kunnskapsbasert og teknologisk akseptabel tellenøyaktighet for antall fisk som til enhver tid er i produksjonsenheten, vil Sjømat Norge bidra til å forsere kunnskapsutviklingen omkring dette. Oppdrettsnæringen bidrar løpende til finansiering av denne type prosjekter. Sjømat Norge stiller seg svært positiv til dialog og samhandling med myndighetene for nevnte kunnskapsutvikling, og for å bidra til at ulike utfordringer knyttet til denne problemstillingen blir belyst og kan finne en løsning.

§ 38 Meldeplikt ved rømming

§ 38 endret første ledd: «Det skal straks meldes fra på fastsatt skjema til Fiskeridirektoratet dersom det er kjennskap til at fisk rømmer, eller når mistanke om rømming foreligger, uavhengig av om fisken har rømt fra egne eller andres produksjonsenheter eller installasjoner eller fra transportenheter. Meldingen skal sendes inn på den måten tilsynsmyndigheten bestemmer.»

Sjømat Norge støtter den foreslåtte endringen.

§ 38 nytt andre ledd: *Vare- og tjenesteprodusenter skal i tillegg straks melde fra til innehaver av akvakultur tillatelse dersom det er kjennskap til at fisk rømmer, eller når mistanke om rømming foreligger.*

Sjømat Norge støtter forslaget til ny bestemmelse.

§ 41 Journalføring på lokalitetsnivå og § 57 Journalføring

Ny §41 første ledd c): «c) rømmingstilfeller: rømmingsårsak, rømmingstidspunkt, art, antall rømte fisk, deres gjennomsnittsvekt, helsestatus, og at rømmingen er meldt til Fiskeridirektoratet og tidspunktet for dette,»

Sjømat Norge har ingen kommentarer til den foreslåtte endringen.

§ 57 Journalføring på lokalitetsnivå

Ny §57 første ledd bokstav b): «Driftsjournalen skal minst inneholde oppdaterte opplysninger om:

b) rømmingstilfeller: rømmingsårsak, rømmingstidspunkt, antall rømte individer, størrelse, helsestatus og at rømmingen er meldt til Fiskeridirektoratet og tidspunktet for dette,»

Sjømat Norge har ingen kommentarer til den foreslåtte endringen.

§ 67 Tilsyn og vedtak

Endringer i § 67: «Bestemmelsene gitt i medhold av lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur, forvaltes av Fiskeridirektoratet, som fører tilsyn og fatter vedtak etter disse i tråd med akvakulturloven § 27, § 28, § 29, § 29a, § 30 og § 31a. Dette gjelder denne forskriftens § 1 til § 4, § 5 unntatt tredje ledd, § 6 første ledd, § 7 unntatt andre ledd, § 8, § 10 første og tredje ledd, § 12 første, tredje og fjerde ledd, § 15, § 16 andre ledd, § 17, § 18, § 21 andre og tredje ledd, § 35 til og med § 39, § 40 unntatt tredje ledd, § 41 første ledd bokstav a–f, og h–j og andre ledd, § 42 første ledd bokstav a, b, c og g og andre ledd, § 43, § 44, § 45, § 47, § 47a, § 48, § 48a, § 48b, § 49, § 52, § 53, § 57 første ledd bokstav a t.o.m. d, § 64 unntatt bokstav e, § 65 og § 66.

Bestemmelsene gitt i medhold av lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven), forvaltes av Mattilsynet, som fører tilsyn og fatter vedtak etter disse i tråd med matloven § 23, § 24, § 25 og § 26. Dette gjelder denne forskriftens § 1 til § 4, § 5 tredje ledd, § 7 unntatt

fjerde og femte ledd, § 9, § 10 unntatt tredje ledd, § 11, § 12 første ledd, § 13, § 14, § 16, § 19 første ledd bokstav e, § 37, § 40 med unntak av fjerde ledd, § 41 første ledd bokstav a, b, e, f, g og h, § 42, § 43, § 44 unntatt siste ledd, § 45, § 47 tredje ledd, § 50, § 50a, § 52, § 54 første, tredje og femte ledd, § 56, § 57 unntatt første ledd bokstav b, § 58 til § 65.

Bestemmelsene gitt i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd, forvaltes av Mattilsynet, som fører tilsyn og fatter vedtak etter disse i tråd med dyrevelferdsloven § 30, § 32, § 33, § 34 og § 35. Dette gjelder denne forskriftens § 1 til § 4, § 5 tredje ledd, § 6 unntatt første ledd, § 7 unntatt fjerde og femte ledd, § 9, § 10 unntatt tredje ledd, § 11 første ledd første punktum, § 12 unntatt tredje ledd, § 13 første og andre ledd, § 14, § 19, § 20 til og med § 34, § 37, § 41 første ledd bokstav a, b, e, f, g og h, § 42, § 43, § 44 unntatt siste ledd, § 45, § 47 tredje ledd, § 50, § 50a, § 51, § 54 første til fjerde ledd, § 57 unntatt første ledd bokstav b, § 58 og § 62.»

Sjømat Norge har ingen kommentarer til endringsforslaget.

2. Forslag til forskrift om oppheving av forskrift av 27. februar 2017 nr. 273 om endring i forskrift om transport av akvakulturdyr

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet xx.xx.xxxx med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 5, § 6, § 7, § 14, § 15 og § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd § 6, § 7, § 8, § 11, § 24 og § 30, jf. delegeringsvedtak 11. juni 2010 nr. 814 og lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) § 10 og § 12.

Forskrift 27. februar 2017 om endring i forskrift om transport av akvakulturdyr oppheves.

Sjømat Norge har ingen kommentarer til endringsforslaget.

3. Forslag til forskrift om endring i forskrift av 20. desember 2013 nr. 167 om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven

§ 7. Overtredelsesgebyr

Fiskeridirektoratet kan ilegge overtredelsesgebyr for overtredelse av følgende bestemmelser:

Endret § 7 bokstav d: «d) Forskrift om drift av akvakulturanlegg § 5, § 7, § 8 første ledd, § 15, § 37, § 37a, § 38, § 39, § 41, § 42, § 43, § 44, § 45, § 47, § 47a, § 48, § 48a, § 48b og § 48c.»

Ny § 7 bokstav h: h) Forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk § 23 (rømmingsteknisk rapport).

Under forutsetning av at de endringer Sjømat Norge påpeker behov for, som blant annet omhandler innehaver av akvakulturanlegget, eller vare- og tjenesteprodusenten sin reelle mulighet til å etterleve endelige krav som vil komme som følge av denne revisjonen, støtter Sjømat Norge forslaget om at forskrift om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven endres som foreslått i § 7.

4. Forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder

Foreslås fjernet: § 12. *Slaktermerder*

Det er ikke tillatt å slepe slaktermerder med fisk innenfor eller over grensene for en nasjonal laksefjord.

Det er ikke tillatt med etablering av nye eller utvidelse av slaktermerder ved eksisterende slakterier innenfor en nasjonal laksefjord eller nasjonalt laksevassdrag.

Endret § 16. *Søknadsbehandling, tilsyn og vedtak*

Fiskeridirektoratet og fylkeskommunen fatter vedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i forskriftens § 3, § 5, § 6, § 10, ~~§ 12~~ og § 13.

Fiskeridirektoratet fører tilsyn med bestemmelser gitt i forskriftens § 3, § 5, § 6, § 10, § 12 og § 13.

Mattilsynet fører tilsyn og fatter vedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i denne forskriftens § 4, § 6, § 7, § 8, § 9, § 10, § 11, ~~§ 12~~, § 14 og § 15.

Sjømat Norge har ingen kommentarer til de foreslåtte endringene.

5. Forskrift om endring i forskrift av 22. desember 2004 nr. 1798 om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften)

§ 5 nytt tredje ledd: «Utenfor én nautisk mil utenfor grunnlinjene kan Fiskeridirektoratet etter søknad gi tillatelse etter denne forskriften.»

Ny § 40a. Dispensasjon: «Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften.»

Sjømat Norge har ingen kommentarer til de foreslåtte endringene.

6. Forskrift om endring i forskrift av 22. desember 2004 nr. 1799 om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret

§ 4 tredje ledd, nytt andre punktum: «Utenfor én nautisk mil utenfor grunnlinjene kan Fiskeridirektoratet etter søknad gi tillatelse etter denne forskriften.»

Sjømat Norge har ingen kommentarer til den foreslåtte endringen.

7. Forskrift om endring i forskrift av 28. august 2003 nr. 1100 om tildeling og drift ved havbeiteverksemd (havbeiteforskriften)

§ 2 nytt andre ledd: «Forskriften gjelder ut til ei nautisk mil utanfor grunnlinjene.»

Sjømat Norge har ingen kommentarer til den foreslåtte endringen.

8. Forskrift av 15. desember 2014 nr. 1831 om fangstbasert akvakultur

§ 4 andre ledd, nytt andre punktum: *Utenfor én nautisk mil utenfor grunnlinjene kan Fiskeridirektoratet etter søknad gi tillatelse etter denne forskriften.*

§ 32 første ledd bokstav d: d) rømmingstilfeller: rømmingsårsak, rømmingstidspunkt, antall rømte individer, størrelse, helsestatus og at rømmingen er meldt *Fiskeridirektoratet* og tidspunktet for dette,

Sjømat Norge har ingen kommentarer til de foreslåtte endringene.

9. Forskrift om endring i forskrift av 18. mai 2010 nr. 708 om samordning og tidsfrister i behandlingen av akvakultursøknader

§ 2 nytt andre skal lyde: *«Forskriften gjelder ikke for søknadsbehandling av klarering av lokaliteter utenfor én nautisk mil utenfor grunnlinjene.»*

Sjømat Norge har ingen kommentarer til den foreslåtte endringen.

Kommentarer til de administrative økonomiske konsekvenser

Fra høringsnotatet er hentet: *"Det er vanskelig å tallfeste gevinsten av for eksempel redusert rømmingsrisiko. Høringsinstansene inviteres likevel særskilt til å anslå merkostnadene av forslaget og gi sitt innspill til om det er deres vurdering at de overstiger forventede gevinster."*

Med henvisning til tidligere kommentarer og at det ikke er gitt informasjon i høringsnotatet om hvordan Fiskeridirektoratet mener forslaget bidrar til reduksjoner av relevant risiko, har vi stor forståelse for at direktoratet finner det vanskelig å tallfeste gevinsten. Av samme grunn, er det åpenbart at forholdstallet kost/nytte vil være svært stort. Dette gjelder i særlig grad for de foreslåtte kravene om risikovurderinger i § 15.

Rent generelt har Sjømat Norge vanskelig for å se at kravene til konsekvensvurdering oppfyller presiseringene i Utredningsinstruksen. Følgende eksempler belyser dette:

*"Samlet vil forslaget **ha noen konsekvenser** av både økonomisk og administrativ art, men sett opp mot **den gevinsten** som oppnås med hensyn til **mer miljømessig forsvarlig** gjennomføring av aktiviteter, og det ansvaret som påhviler alle aktører i næringen, **anses det som akseptabelt.**"*

"Avhengig av hvilke rutiner som foreligger i dag, vil både innehaver og vare- og tjenesteprodusenter kunne måtte bruke mer ressurser og tid på samhandling og samarbeid. Dersom forslaget vedtas, må innehaver påregne økte utgifter knyttet til overvåking av produksjonsenheter i forbindelse med arbeidsoperasjoner." Der er ingen angivelse av forventet effekt av tiltakene.

Om krav ved bruk og utslipp av legemidler

*"Konkretisering av gjeldende krav i akvakulturdriftsforskriften **anses ikke å medføre noen særlige administrative eller økonomisk konsekvenser for brønnbåter.**"*

Under den relevante overskriften i høringsbrevet er det ingen betraktninger om fordelene /nytte eller hva et pålegg om risikovurderinger krever av ressurser, eller hvordan aktørene skal vurdere resultatene av sine risikovurderinger, eller hva disse måtte medføre av konsekvenser med tanke på ressursbehov for gjennomføring.

Det generelle innspillet er at kravene som er foreslått i form av pålegg om aktiviteter som gjennomføring av risikovurderingene som bl.a. "*betydningen av eventuell rensning av behandlingsvann må da inngå i risikovurderingen som skal gjøres i forkant av utslipp*", fremstår som betydelige i forhold til tid og ressurser. Det samme gjøres totalen av merkravene knyttet til kompetanse og opplæring, beredskapsplan og journalføring.

Med bakgrunn i at det ikke fremkommer hva som er målet eller nytten av kravene, er det avgjort grunn til å tro at forholdet kost/nytte er betydelig.

Sjømat Norge vil avslutningsvis understreke at selv om flere av de foreslåtte endringer kan støttes, er det behov for betydelige forbedringer hva gjelder tydelighet i kravene. Det må også forutsettes at direktoratet kan redegjøre for hva som er størrelsen på forventet effekt på nærmere angitt risiko før man konkluderer i forhold til om kravet om proporsjonalitet er oppfylt. Det forutsettes også at det ikke vedtas endringer som vil være i strid med EØS-avtalen.

Sjømat Norge er svært tilgjengelig dersom det skulle være behov for spørsmål eller nærmere avklaringer i forhold til våre innspill.

Vennlig hilsen
Sjømat Norge

Henrik Stenwig
Direktør Miljø og helse

Brit Uglem Blomsø
Fagsjef miljø og helse